

УДК 33:04

ДМИТРИЄВ І.А., докт. екон. наук, СОЛОГУБ О.М., здобувач,
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

СКЛАДАННЯ РЕЙТИНГУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ ЗА ОЦІНКОЮ ЇХ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ

Анотація. Розглянуто принципи складання економічного рейтингу. Розроблено методику складання рейтингу підприємств за критерієм їх економічної стабільності на основі інтегрального показника. Цей показник має формуватися на основі оцінки фінансового стану підприємства, його соціальної політики, ефективності маркетингових заходів та економічної безпеки. Розроблена шкала значень показника економічної стабільності підприємства для надання характеристики типу економічної стабільності. Наведено приклади розрахунків на основі даних автотранспортних підприємств Черкаської області.

Ключові слова: рейтинг, економічна стабільність, автотранспортні підприємства, фінансовий стан, бальна оцінка.

DMITRIEV I., Dr., Econ. Sc., SOLOGUB O., Competitor,
Kharkiv National Automobile and Highway University

THE UKRAINIAN ENTERPRISES RANGING ON THE BASIS OF ECONOMIC STABILITY ESTIMATION

Abstract. Consider the principles of drawing up economic rating. The technique of drawing up the enterprises rating by the criterion of their economic stability on the basis of an integrated indicator has been developed. This indicator must be formed on the basis of enterprise financial condition, its social policy, the efficiency of its marketing activities and economic security. The value scale of enterprise economic stability indicator has been developed to character the type of economic stability. The examples of calculations have been given on the basis of the data of Cherkassy region motor transport enterprises.

Key words: rating, economic stability, motor-transport enterprises, financial condition, point system.

Постановка проблеми. Для порівняння результатів діяльності різних підприємств у сучасній економічній літературі використовуються рейтинги. Вони мають велике значення для підприємців, що працюють в умовах ринку, сприяють прийняттю користувачами більше зважених економічних рішень при виборі ділового партнера й напрямку вкладення коштів, при прогнозуванні діяльності тієї або іншої компанії, галузі й т. ін. В економічно розвинених країнах на-

копичений великий досвід в області складання й використання рейтингів. Проте для вітчизняної економіки проблема побудови рейтингів підприємств на основі аналізу їхнього фінансового стану є новою й недостатньо розробленою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Більшість вітчизняних економістів називають рейтингом списки найбільших підприємств, банків, у яких проранжировані певні показники їх діяльності. Такі списки призначені для того, щоб скласти уявлення про розклад сил на ринку, оцінити ступінь впливу окремих підприємств або фінансових структур на економічну й політичну ситуацію в країні.

Прикладом побудови таких рейтингів можуть служити рейтинги, проведені агентством «Експерт-рейтинг», які надруковані в журналі «Експерт-Україна»[1]. У незчисленних літературних публікаціях, присвячених побудові рейтингів, предметом розгляду у цей час в основному є кредитні рейтинги (зокрема, рейтинги кредитних організацій). Мало уваги приділяється ринковому (узагальненому) рейтингу підприємств. Однак, взявши за основу методику побудови такого рейтингу, його можна застосовувати для різних форм економічної діяльності, залежно від цього класифікуючи підприємства України.

Мета статті. Метою роботи є розробка методики складання рейтингу підприємств України за рівнем їх економічної стабільності.

Виклад основного матеріалу дослідження. В основу побудови рейтингу економічно стабільних підприємств ми поклали такі індикатори: імовірність настання банкрутства, виторг від реалізації, задоволеність зарплатою, імовірність рейдерського захоплення [2].

Оцінку економічної стабільності кожного підприємства для складання його рейтингу доцільно здійснювати за інтегральним критерієм, що враховуватиме вплив всіх наведених факторів. Але показники діяльності підприємства, що характеризують різні групи факторів, не мають єдиної одиниці виміру. Крім того, деякі з них мають максимально допустимі науково обґрунтовані нормативні значення, а величину інших показників необхідно оцінювати, порівнюючи з їх значенням на аналогічних підприємствах. Тому для розробки показника рейтингу необхідно застосовувати метод бальної оцінки по кожному складовому економічної стабільності.

Бальна оцінка фінансового стану підприємства наведена в табл. 1, в якій проаналізовано прибутковість і фінансову незалежність підприємства. Основними показниками на даному етапі аналізу є ймовірність настання банкрутства за модифікованою п'ятифакторною моделлю Альтмана [3]. За пограничні межі цього коефіцієнта пропонується не лише стандартне для цього варіанта моделі значення 1,23, але й взяті значення, які використовуються в традиційному варіанті моделі 1,8 та 2,99 – для визначення проміжних значень фінансової стабільності. При оцінці фінансового стану підприємства слід також звернути увагу на показники, які істотно впливають на фінансовий стан, проте які розглянуті у моделі Альтмана: питома вага позикових коштів, питома вага позикових коштів у валюті, коефіцієнти поточної (загальної) та абсолютної ліквідності. Особливо актуальним є доцільність розгляду питомої ваги позикових коштів у валюті, адже нестабільність курсу гривні породжує великі фінансові проблеми позичальнику саме при позичці в іноземній валюті.

Таблиця 1

Бальна оцінка фінансового стану підприємства

Фактор	Основний показник	Кількість балів за основним показником	Додаткові показники			
			частка позикових коштів підприємства <40%	частка позикових коштів у валюті не більше 0%	коефіцієнт абсолютної ліквідності > 0,25	коефіцієнт загальної ліквідності > 1
Фінансовий стан підприємства	імовірність банкрутства за модифікованим Z показником Альтмана					
	$Z < 0$	1	+1	+2	+2	+1
	$0 < Z < 1,23$	3	+1	+2	+2	+1
	$1,23 < Z < 1,8$	6	+1	+2	+2	+1
	$1,8 < Z < 2,99$	9	+1	+2	+2	+1
$Z > 2,99$	10	+1	+2	+2	+1	

Важливим при оцінці фінансового стану підприємства є й аналіз його ліквідності [4]. За низьких показників ліквідності підприємство не матиме змоги розрахуватися за своїми зобов'язаннями, й виникне необхідність їх реструктуризації, що в сучасних умовах у зв'язку з дефіцитом кредитних ресурсів зробити дуже проблематично. Також дуже важливим в сучасних умовах є наявність коштів на

підприємстві, тому й можливість перевищення нормативного значення коефіцієнта абсолютної ліквідності є більш вагомим для підприємства ніж перевищення нормативного значення коефіцієнта загальної ліквідності.

Узагальнений показник впливу фінансового стану підприємства на рейтинг його економічної стабільності розраховується за формулою

$$K_{\phi} = \frac{B_1}{B_{\max}}, \quad (1)$$

де B_1 – сума балів, яку набрало підприємство за методикою табл. 1;

B_{\max} – максимально можлива сума балів – 16.

Бальна оцінка ефективності соціальної політики підприємства наведена в табл. 2.

Таблиця 2

Бальна оцінка соціальної політики на підприємстві

Основний показник		Додаткові показники	
задоволеність зарплатою	кількість балів за основним показником	стабільність колективу (коэф. змінності < 15%)	позитивність морально-психологічного клімату на підприємстві
$I < 1$	1	+1	+1
$1 < I < 2$	2	+1	+1
$2 < I < 3$	3	+1	+1
$3 < I < 4$	4	+1	+1
$4 < I < 5$	5	+1	+1

Основним показником при цьому виступає задоволеність співробітників сумою зарплати, яку вони отримують, значення отримувалися шляхом опитування працівників.

Для всіх підприємств слід також враховувати і стабільність трудового колективу, яку можна оцінити за допомогою коефіцієнта змінності на підприємстві

$$K_{3M} = \{ \min K_{3B}, K_{\text{пр}} \} = \left\{ \min \frac{Ч_{3B}}{\bar{Ч}}, \frac{Ч_{\text{пр}}}{\bar{Ч}} \right\}. \quad (2)$$

Тобто як найменше з кількості звільнених або прибулих на підприємство до середньоспискової кількості співробітників підприємства [5].

Критичною межею для сучасного підприємства будемо вважати коефіцієнт, який дорівнює 15 %. Таке число обумовлено необхідністю збереження на підприємстві співробітників, як носіїв унікальних знань, необхідних для подальшої стабільної роботи підприємства, а також необхідністю наслідування новими працівників виробничих процесів та мікроклімату у колективі підприємства [6].

Іншим додатковим показником можна вважати позитивність морально-психологічного клімату на підприємстві [7], адже за таких умов іноді працівники згодні працювати навіть за трохи меншу суму заробітної плати. І навпаки, навіть за велику заробітну плату при поганому мікрокліматі у колективі співробітники ладні покинути таке підприємство. Оцінка цього показника також вже проводилася у попередньому розділі за допомогою експертного опитування співробітників підприємства. Проте для наших розрахунків необхідна не його бальна оцінка, а лише ступінь задоволеності, яку можна оцінити логічним оператором (так (+1) – ні (0)).

Узагальнений показник впливу соціальної політики підприємства на імовірність настання його кризового стану розраховується за формулою

$$K_{\text{пр}} = \frac{B_2}{B_{\text{max}}}, \quad (3)$$

де B_2 – сума балів, яку набрало підприємство за методикою табл. 2;

B_{max} – максимально можлива сума балів – 7.

Бальна оцінка ефективності маркетингових заходів підприємства наведена в табл. 3.

За головний показник візьмемо (як і у попередніх дослідженнях) суму чистого прибутку підприємства, а точніше тенденції до його зміни (зменшення, повільне, швидке збільшення, збільшення за рахунок диверсифікації ринків, товарів, послуг тощо). Вибір цього показника (на відміну від традиційного визначення частки ринку [8]) обумовлений простотою розрахунку і незалежністю від суб'єктивізму, що завжди присутнє при визначенні частки ринку. Проте цей показник не можна не враховувати при оцінці маркетин-

гових зусиль підприємства, тому його будемо використовувати як додатковий показник.

Таблиця 3

Бальна оцінка ефективності маркетингових заходів підприємства

Основний показник	Кількість балів за основним показником	Додаткові показники		
		частка ринку перевищує 0,5	наявність інновацій на підприємстві	ціни на товар (послугу) є конкурентоспроможними
Зменшується	1	+1	+1	+1
Не змінюється	2	+1	+1	+1
Повільно зростає	3	+1	+1	+1
Швидко зростає	4	+1	+1	+1
Зростає за рахунок диверсифікації ринків, товарів (послуг)	5	+1	+1	+1

Також за додаткові показники ми вирішили взяти наявність інновацій на підприємстві, що засвідчує розвиток його виробництва, покращення збуту, налаштування до вимог покупців (клієнтів), а також принципи ціноутворення, а саме конкурентоспроможність цін на товари (послуги) у порівнянні з конкурентами.

Узагальнений показник впливу маркетингових заходів підприємства на імовірність настання його кризового стану розраховується за формулою

$$K_M = \frac{B_3}{B_{\max}}, \quad (4)$$

де B_3 – сума балів, яку набрало підприємство за методикою табл. 3;
 B_{\max} – максимально можлива сума балів – 8.

Бальна оцінка економічної безпеки підприємства наведена в табл. 4.

За головний показник на цій стадії дослідження використаємо показник імовірності рейдерського захоплення підприємства за методикою Д. Горového та В. Нестеренко [9]. Слід звернути увагу, що як дуже низька, так і дуже висока імовірність рейдерського захоп-

лення (недружнього поглинання) негативно впливає на економічну стабільність підприємства, що і знайшло своє відображення у виставлених балах.

Таблиця 4

Бальна оцінка економічної безпеки підприємства

Основний показник		Додаткові показники		
імовірність рейдерського захоплення підприємства	кількість балів за основним показником	наявність конкуренції на ринку	фірма знаходиться на стадії розвитку (життєвого циклу)	не існує загроза зниження ринку збуту або цільової аудиторії
Дуже низька	1	+1	+1	+1
Низька	2	+1	+1	+1
Середня	4	+1	+1	+1
Висока	2	+1	+1	+1
Дуже висока	1	+1	+1	+1

За додаткові показники для оцінки економічної безпеки підприємства будемо використовувати наявність конкуренції на ринку (адже при чесній відкритій конкуренції підприємство більш захищено від недружніх дій з боку інших підприємств, влади тощо), стадію життєвого циклу підприємства (пріоритетною є стадія розвитку, як така, що забезпечує майбутнє підприємство), а також можливість стратегічного розвитку підприємства за рахунок того, що на підприємстві не існує загроза зниження ринку збуту або цільової аудиторії.

Узагальнений показник впливу економічної безпеки підприємства на його економічну стабільність розраховується за формулою

$$K_{б.п} = \frac{B_4}{B_{\max}}, \quad (5)$$

де B_4 – сума балів, яку набрало підприємство за методикою табл. 4;

B_{\max} – максимально можлива сума балів – 7.

Інтегральний показник імовірності настання кризового стану підприємства пропонується розраховувати таким чином

$$I_{кр} = a_1 K_{\phi} + a_2 K_c + a_3 K_m + a_4 K_{б.п}, \quad (6)$$

де a_1, a_2, a_3, a_4 – вагові коефіцієнти впливу кожного з розглянутих факторів на імовірність настання кризового стану підприємства.

Величину вагових коефіцієнтів можна визначати як експертним методом (який проте є суб'єктивним), так і за ступенем значущості критеріїв за допомогою коефіцієнта відносного розкиду.

При цьому слід зазначити, що

$$\sum_{i=1}^4 a_i = 1. \quad (7)$$

Використання запропонованої методики оцінки економічної стабільності підприємства дозволить цілком охопити всі аспекти його діяльності і виділити ті з них, що найбільшою мірою потребують уваги для стабілізації діяльності підприємства в умовах кризи і забезпечення його стабільного розвитку у майбутньому. І, що є найголовнішим, уможливить складання рейтингу підприємств за ступенем їх економічної стабільності (табл. 5).

Таблиця 5

Бальна оцінка фінансових показників діяльності підприємства

Показник	Підприємство					
	ВАТ «Укрмашпром-проект»		ВАТ «Уманська міжгосподарська пересувна механізована колона»		ВАТ «Ватутінське АТП-2362»	
	знач.	бал	знач.	бал	знач.	бал
Імовірність банкрутства за модифікованим Z показником Альтмана	-0,6673	1	1,17	3	-14,85	1
Частка позикових коштів підприємства < 40 %	-	0	+	1	+	1
Частка позикових коштів у валюті не більше 0 %	+	2	+	2	+	2
Коефіцієнт абсолютної ліквідності > 0,25	-	0	+	2	-	0
Коефіцієнт загальної ліквідності > 1	+	1	+	1	+	1

Для перевірки правильності та дієвості запропонованої методики оцінки економічної стабільності підприємства перевіримо її за наданих досліджених підприємств. Фінансові дані були отримані із сайту Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України за 2008 рік [10], решта даних отримана з оперативної звітності підприємства, експертного опитування керівного складу досліджених підприємств та на основі особистих спостережень автора на цих підприємствах. Для оцінки фінансового стану підприємства складемо таблицю з бальною шкалою нашої методики за деяких з досліджених підприємств.

Розрахунок узагальненої оцінки фінансових показників діяльності підприємства наведений в табл. 6. Лідером з фінансової стабільності за цим міні-рейтингом стало ВАТ «Уманська міжгосподарська пересувна механізована колона».

Таблиця 6

Узагальнена оцінка фінансових показників діяльності підприємства

Підприємство	Сумарний бал	K_{ϕ}
ВАТ «Укрмашпромпроект»	4	0,25
ВАТ «Уманська міжгосподарська пересувна механізована колона»	10	0,63
ВАТ «Ватутінське АТП-2362»	5	0,31

Розрахуємо оцінку соціальної політики на підприємстві за допомогою нашої методики і складемо бальну таблицю (табл. 7). Узагальнений показник соціальної політики наведений в табл. 8.

Таблиця 7

Оцінка соціальної політики на підприємстві

Показник	Підприємство					
	ВАТ «Укрмашпромпроект»		ВАТ «Уманська міжгосподарська пересувна механізована колона»		ВАТ «Ватутінське АТП-2362»	
	знач.	бал	знач.	бал	знач.	бал
Задоволеність зарплатою	3	3	1	1	2,5	3
Стабільність колективу (коэф. змінності < 15 %)	+	1	-	0	-	0
Позитивність морально-психологічного клімату на підприємстві	+	1	+	1	+	1

Таблиця 8

Узагальнена оцінка соціальної політики на підприємстві

Підприємство	Сумарний бал	K_c
ВАТ «Укрмашпромпроект»	5	0,83
ВАТ «Уманська міжгосподарська пересувна механізована колона»	2	0,33
ВАТ «Ватутінське АТП-2362»	4	0,66

Таким чином з наведених таблиць за оцінкою соціальної політики лідером є ВАТ «Укрмашпромпроект», хоча можна констатувати у цьому міні-рейтингу певний суб'єктивізм через залежність відповідей працівників від думки керівництва. За допомогою бальної оцінки визначимо ефективність маркетингової політики підприємства і складемо відповідну таблицю (табл. 9).

Таблиця 9

Оцінка маркетингової політики підприємства

Показник	Підприємство					
	ВАТ «Укрмаш-промпроект»		ВАТ «Уманська міжгосподарська пересувна механізована колона»		ВАТ «Ватутінське АТП-2362»	
	знач.	бал	знач.	бал	знач.	бал
Тенденції зміни прибутку на підприємстві	↓	1	↓	1	↓	1
Частка ринку перевищує 0,5	-	0	-	0	-	0
Наявність інновацій на підприємстві	+	1	+	1	-	0
Ціни на товар (послугу) є конкурентоспроможними	+	1	+	1	+	1

Узагальнений показник маркетингової політики на підприємстві наведений в табл. 10.

Таблиця 10

Узагальнена оцінка маркетингової політики на підприємстві

Підприємство	Сумарний бал	K_m
ВАТ «Укрмашпромпроект»	3	0,42
ВАТ «Уманська міжгосподарська пересувна механізована колона»	3	0,42
ВАТ «Ватутінське АТП-2362»	2	0,28

Оцінка економічної безпеки підприємства наведена в табл. 11.

Таблиця 11

Оцінка економічної безпеки підприємства

Показник	Підприємство					
	ВАТ «Укрмаш-промпроект»		ВАТ «Уманська міжгосподарська пересувна механізована колона»		ВАТ «Ватутінське АТП-2362»	
	знач.	бал	знач.	бал	знач.	бал
Імовірність рейдерського захоплення підприємства	серед	4	низьк	2	низьк	1
Наявність конкуренції на ринку	+	1	+	1	+	1
Фірма знаходиться на стадії розвитку (життєвого циклу)	-	0	-	0	-	0
Не існує загроза зниження ринку збуту або цільової аудиторії	-	0	-	0	-	0

Узагальнений показник економічної безпеки підприємства наведений в табл. 12.

Таблиця 12

Узагальнений показник економічної безпеки підприємства

Підприємство	Сумарний бал	$K_{б.п}$
ВАТ «Укрмашпромпроект»	5	0,71
ВАТ «Уманська міжгосподарська пересувна механізована колона»	3	0,42
ВАТ «Ватутінське АТП-2362»	2	0,29

Кінцевою стадією нашої роботи є розрахунок інтегрального показника економічної стабільності підприємства за шкалою, наведеною в методиці, та складання рейтингу підприємств, а також вибір заходів, які необхідно вжити для зміцнення економічної стабільності підприємства.

Вагові коефіцієнти для цього показника були знайдені за допомогою коефіцієнта відносного розкиду

$$a_i = \frac{\delta_i}{\sum_{i=1}^m \delta_i} \quad (i=1, \dots, n). \quad (8)$$

У табл. 13 наведені результати розрахунків вагових коефіцієнтів w_i показників економічної стабільності.

Таблиця 13

**Результати розрахунків вагових коефіцієнтів a_i
показників економічної стабільності**

	Q_i^+	Q_i^-	δ_i	a_i
Фінансова стабільність	16	1	0,9375	0,266
Соціальна політика	7	1	0,8571	0,243
Маркетингова політика	8	1	0,875	0,248
Економічна безпека	7	1	0,8571	0,243
Σ			3,5267	1

Формула інтегрального показника розрахунку імовірності оцінки настання кризового стану має такий вигляд

$$I_{кр} = 0,266 \cdot K_{\phi} + 0,243 \cdot K_c + 0,248 \cdot K_M + 0,243 \cdot K_{б.п} \quad (9)$$

Складемо загальну таблицю розрахунку інтегрального показника (табл. 14) та складемо на його основі рейтинг підприємств за їх економічною стабільністю.

Таблиця 14

Інтегральний показник економічної стабільності підприємства

Підприємство	K_{ϕ}	K_c	K_M	$K_{б.п}$	$I_{кр}$	Місце
ВАТ «Укрмашпромпроект»	0,25	0,83	0,42	0,71	0,54 493 124	1
ВАТ «Уманська міжгосподарська пересувна механізована колона»	0,63	0,33	0,42	0,42	0,45 395 129	2
ВАТ «Ватутінське АТП-2362»	0,31	0,66	0,28	0,29	0,38 275 725	3

За значеннями інтегрального показника можна визначити деталізовану оціночну шкалу значень показника економічної стабільності підприємства (табл. 15).

Таблиця 15

Шкала значень показника економічної стабільності підприємства

Інтервали значень інтегрованого показника	Характеристика типу економічної стабільності
$I_{кр} > 1,25$	Запас економічної стабільності (розвиток)
$I_{кр} < 1,25$	Довгострокова економічна стабільність
$I_{кр} = 1$	Короткострокова економічна стабільність
$0,75 < I_{кр} < 1$	Припустиме зниження економічної стабільності
$0,5 < I_{кр} < 0,75$	Неприпустиме зниження економічної стабільності
$0,25 < I_{кр} < 0,5$	Занепад
$0 < I_{кр} < 0,25$	Катастрофічний занепад

Значення для шкали були отримані емпіричним шляхом на основі розрахунку показників досліджених підприємств. Як бачимо, з цієї шкали можна визначити декілька ступенів стабільності, розвитку і стану занепаду. Причому, ми виділили як простий занепад (криза), зі стану якого підприємство ще має шанс повернутися, так і катастрофічний занепад, який вже не дозволяє відродити підприємство, таким чином, значення показника $I_{кр}$, що дорівнює 0,25 можна вважати точкою неповернення, тобто точкою, при проходженні якої у більш гірший стан подальше існування підприємства є недоцільним.

Висновки. За результатами проведених за запропонованою методикою розрахунків був складений приклад рейтингу автотранспортних підприємств Черкаської області за рівнем їх економічної стабільності. Щодо ситуації на трьох досліджених підприємствах, то можна зробити висновок, що на всіх цих підприємствах спостерігається погіршення економічної стабільності у бік занепаду, проте лише на ВАТ «Укрмашпромпроект» це погіршення є припустимим ($0,5 < I_{кр} < 0,75$), а на решті підприємств спостерігається занепад, з якого проте підприємство можна вивести.

Література

1. Експерт-рейтинг. – [Електронний ресурс] – Код доступу: <http://www.expert.ua>.
2. Дмитриев И.А. Оценка экономической стабильности предприятия / И.А. Дмитриев, А.Н. Сологуб // Вісн. Нац. техн. ун-ту «Харківський політехнічний інститут»: зб. наук. праць. Тематичний випуск: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – 2007. – № 7. – С. 20–29.

3. Крайник О. П. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / О.П. Крайник, З. В. Клепікова. – Львів : Державний університет «Львівська політехніка»; К. : Дакор, 2000. – 260 с.

4. Савчук В.П. Финансовый менеджмент предприятий: прикладные вопросы с анализом деловых ситуаций / В.П. Савчук – К. : Максимум, 2001. – 600 с.

5. Богиня О.П. Основи економіки праці : навч. посіб. / О.П. Богиня О.А. Грішнова. – 2-е вид. – К. : Знання-Прес, 2001. – 313 с.

6. Колот А.М. Мотивація, стимулювання й оцінка персоналу : навч. посіб. / А.М. Колот. – К. : КНЕУ, 1998. – 224 с.

7. Адамчук В.В. Экономика и социология труда : учеб. для вузов / В.В. Адамчук, О.В. Ромашов, М.Е. Сорокина. – М. : ЮНИТИ, 1999. – 407 с.

8. Перерва П.Г. Маркетинг промышленных изделий / П.Г. Перерва. – Харків : Райдер, 1993. – 220 с.

9. Горовий Д.А. Оцінка ризику рейдерського захоплення підприємства / Д.А. Горовий, В.Ю. Нестеренко // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»: зб. наук. праць. Тематичний випуск: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків : НТУ «ХПІ». – 2009. – № 5. – С. 26-34.

10. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України. – [Електронний ресурс] – Код доступу: [hrpt://www.smida.gov.ua](http://www.smida.gov.ua)

Рецензент: В. Г. Шинкаренко, докт. екон. наук, проф., ХНАДУ.

Стаття надійшла до редакції 16.09.10 р.

УДК 658.15

ДМИТРИЄВ І.А., докт. екон. наук, НЕСТЕРЕНКО В.Ю., канд. екон. наук,
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ВИЗНАЧЕННЯ ПОТЕНЦІЙНИХ МЕТОДІВ РЕЙДЕРСЬКОГО ЗАХОПЛЕННЯ АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ

***Анотація.** Визначено головні види інформації про діяльність підприємства, на основі яких стає можливим визначення загроз, що створюють умови для його захоплення легітимним шляхом. На основі інформації про діяльність автотранспортних підприємств побудовано відповідні матриці загроз та розраховано показники вразливості підприємств рейдерському захопленню шляхом використання таких методів, як маніпуляції з акціонерним капіталом, кредиторською заборгованістю, нематеріальними активами, реєстром акціонерів. На основі розрахункових показників вразливості визначено потенційні методи рейдерського захоплення підприємств автотранспортної галузі.*

Ключові слова: рейдерське захоплення, автотранспортне підприємство, метод, загроза.